

บทที่ 5

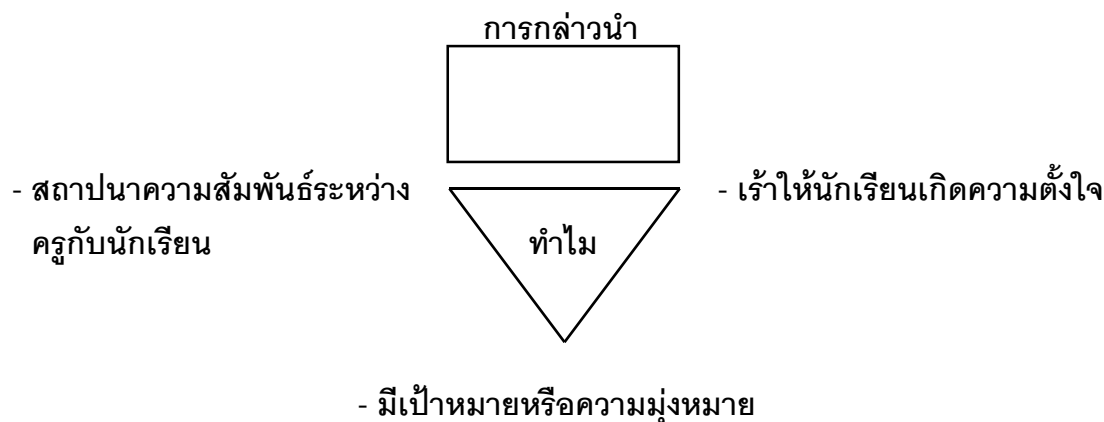
การสอนปากเปล่า (PRESENTING ORAL INSTRUCTION)

1. กล่าวทั่วไป (GENERAL)

การติดต่อสื่อสารกันระหว่างครูและนักเรียนนับว่ามีความจำเป็น เอกสารบทเรียนบทนี้จะกล่าวถึง การจัดทำและการมอบความรู้ชนิดสอนปากเปล่า ซึ่งมีแบ่งเป็น 3 ตอนด้วยกัน คือ การกล่าวนำ , การอธิบาย และการสรุปหรือทบทวน ที่นับว่าเป็นการจัดทำขั้นมูลฐานในการสอนปากเปล่าหรือกล่าว ง่าย ๆ ว่า "บอกให้เขาทราบว่า ท่านกำลังจะสอนอะไรแก่เขา แล้วก็เริ่มสอนเขา และแล้วก็บอกเขาว่าได้สอน อะไร ไปแล้วบ้าง" นั่นเอง

2. การกล่าวนำ (THE INTRODUCTION)

เมื่อกล่าวถึงเรื่อง การกล่าวนำ ก็ย่อมหมายถึงว่าครูได้เริ่มวางขั้นตอนขั้นแรกในการมอบความรู้ แล้ว การกล่าวนำจะสั้นหรือยาวก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับตัววิชา และสถานการณ์ในการสอนครั้งนั้น การกล่าวนำ ควรจะเป็นการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เราใจนักเรียนให้เกิดความตั้งใจเรียนในวิชาที่จะสอนนั้น และควรจะประกอบด้วยขอบเขตและความมุ่งหมายที่จะสอนวิชานั้น ๆ ด้วย

2.1 การสถาปนาความสัมพันธ์ ก็ดี, การก่อให้เกิดความสนใจ และให้นักเรียนได้รับผลกับการตั้งใจเรียนนั้น ให้ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลาย ๆ วิธี ดังจะกล่าวต่อไปนี้.-

2.1.1 เทคนิคของการพูดที่ดี

2.1.2 การกล่าวเปิดการสอนที่ดี

2.1.3 การกล่าวอ้างถึงการสอนคราวที่แล้วถ้าทำได้ และการกล่าวอ้างใด ๆ ถึงเรื่องที่น่าสนใจเป็นพิเศษแก่นักเรียน

2.1.4 คำกล่าวที่เต็มไปด้วยความตื่นเต้น

2.1.5 เล่าเรื่องหรือยกตัวอย่าง

2.1.6 คำถามและคำตอบในตัวเอง

2.1.7 รูปภาพแสดงการอ้างถึงและประวัติของเรื่องนั้น ๆ

2.1.8 การสาธิตหรือการแสดงตกลงขั้นตอนประกอบ

2.2 ในการที่จะกำหนดขอบเขตและความมุ่งหมาย ของวิชาที่จะสอนนั้น ต้องบอกให้นักเรียนได้ทราบว่า นักเรียนได้รับการเรียนรู้อะไรและสามารถทำอะไรให้สำเร็จผลได้ (ความมุ่งหมาย), และทำไมวิชานั้น ๆ จึงมีความสำคัญสำหรับนักเรียน (เหตุผล)

3. ส่วนประกอบของการกล่าวนำ (ELEMENTS OF THE INTRODUCTION)

ความมุ่งหมายของบทเรียนและเหตุผลของการเรียนในบทเรียนนั้น ควรจะต้องมีปรากฏอยู่ในตอนการกล่าวนำเสมอทุกครั้ง ส่วนประกอบอื่นอาจจะมีหรือไม่มีอยู่ก็คือ การทบทวนการสอนคราวที่แล้ว และวิธีการที่จะกระทำในบทเรียนนั้น ส่วนประกอบที่กล่าวนี้ไม่มีการกำหนดให้เป็นลำดับที่จะกล่าวที่แน่นอน และครูควรจะไม่พูดวกไปเวียนมา ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ฉะนั้น แต่ละบทเรียนที่จะทำการสอนครูจะต้องเขียนไว้หรือจดจำไว้ให้แม่นยำว่าจะกล่าวนำอย่างไร และต้องมีส่วนประกอบที่จำเป็นและไม่จำเป็นให้ครบถ้วนตามต้องการด้วย

การกล่าวนำ

จะต้องประกอบด้วย

ความมุ่งหมาย, เหตุผล

อาจเพิ่มเติมด้วย

ทบทวน, วิธีการ

การกล่าวนำ

3.1 ความมุ่งหมายของบทเรียน (OBJECTIVE OF THE LESSON)

ให้กล่าวอย่างย่อ ๆ และแจ่มแจ้งว่าจะเรียนอะไรกัน ให้กล่าวถึงความมุ่งหมายเป็นเชิงที่ว่านักเรียนเมื่อได้รับการสอนแล้วจะสามารถทำอะไรได้ในสถานะที่ซึ่งเขาควรจะสมารถทำได้ และได้มาตรฐานตามต้องการด้วย นักเรียนจะเรียนได้ดีที่สุดเมื่อได้รับการบอกให้ทราบถึงเป้าหมายที่แจ่มชัด ต้องให้มั่นใจว่านักเรียนจะต้องรู้และจดจำวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำต่อไปในเวลาปฏิบัติ โดยให้ความหมายของคำศัพท์ที่ใช้กัน องค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งที่สอนเหล่านี้เป็นต้น ให้กล่าวถึงความมุ่งหมายของบทเรียนให้มีความหนักแน่นและเข้าใจสักหน่อย อย่าใช้คำกล่าวที่ไม่เหมาะสม เช่น "วิชานี้ยากที่สุด" หรือ "ตามระเบียบหรือหลักสูตรได้กำหนดให้มีการเรียนกันในวิชานี้ ฉะนั้น ขอให้ตั้งใจครูด้วย" ดังนี้ เป็นต้น

3.2 เหตุผลของบทเรียน (REASONS FOR LEARNING THE LESSON)

ทหารเราส่วนมากย่อมมีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ และครูจะต้องสนใจในความจริงอันนี้ ถ้าเราจะต้องสอนวิชาที่เป็นส่วนช่วยในการทำให้ชีวิตของทหารปลอดภัยได้แล้วละก็ต้องเน้นในเรื่องนี้เสีย เพื่อให้เหตุผลของครูเป็นที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น พยายามทำให้นักเรียนได้มีความรู้สึกถึงความสำคัญของบทเรียนที่สอนให้เขา การใช้ตัวอย่างของจริงในชีวิตและภาพต่าง ๆ จะเป็นเครื่องช่วยได้มาก หรืออาจเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ง่าย ๆ ใกล้เคียงกับเหตุการณ์หรือสภาพที่บ้านของทหาร การยกตัวอย่างของจริงจะ

เป็นการแสดงคุณค่าของการเรียนในวิชานั้น ถ้าสามารถทำได้ควรเน้นความสำคัญอันเกี่ยวข้องในการบ
ที่มีความเกี่ยวข้องกับบทเรียนนั้นด้วย

3.3 อธิบายวิธีการที่จะทำอย่างย่อ ๆ (BRIEF EXPLANATION OF THE PROCEDURE TO BE FOLLOWED)

เมื่อนักเรียนได้ทราบว่า เขาจะทำอะไรแล้ว เขาจะมีความตั้งใจขึ้น ตัวอย่างเช่น "ใน 2 ชั่วโมงข้างหน้า ครูจะอธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ของการถอดประกอบอาวุธโดยมีครูผู้ช่วยทำให้อู ขอให้นักเรียนตั้งใจดูให้ดี และให้นักเรียนทำตามครูผู้ช่วยเป็นขั้นตอนตามไปด้วย เมื่อจบแล้วนักเรียนก็ต้องไปทำการถอดประกอบอาวุธที่โต๊ะของตนเองโดยจะมีครูผู้ช่วยคอยดูอยู่กระทั่งได้เวลาและคล่องพอสมควรแล้ว โดยทำการถอดและประกอบสัก 2 - 3 ครั้ง เสร็จแล้วในตอนท้าย 30 นาที เราจะทดสอบท่านและเรากับท่านก็จะได้ทราบว่า ท่านได้รับความรู้ไปจากเรามากเพียงใด"

3.4 การทบทวนบทเรียนที่แล้วมา (REVIEW OF PREVIOUS INSTRUCTION)

บทเรียนทุกบทจะต้องมีความต่อเนื่องกันตลอดไป ฉะนั้น แต่ละบทจะให้ต่อเนื่องกันก็จะต้องมีการเชื่อมโยง หรือ ทบทวนบทเรียนที่แล้วเสมอนี้เป็นวิธีการอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นการรำลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วให้พร้อมเสียก่อนที่จะเริ่มเรียนในบทต่อไป เพื่อให้ทุกคนได้รับความรู้ไปพร้อม ๆ กันทั้งชั้น

4. การอธิบาย (THE EXPLANATION)

ในขั้นตอนของการอธิบายก็คือ ตัวเนื้อเรื่องของการสอนปากเปล่านั้นเอง ครูก็จะมอบความรู้ในเรื่องสำคัญ ๆ ด้วยการอธิบายเรื่องราวให้เข้าใจแจ่มแจ้งและจะต้องเร่งเร้าให้เกิดการเห็นคุณค่าไปด้วย

4.1 การจัดระเบียบการอธิบาย (ORGANIZATION OF THE EXPLANATION)

การอธิบายจะต้องมีการจัดระเบียบให้ดี เพื่อที่นักเรียนจะได้ติดตามคำอธิบายของครูเป็นไปตามลำดับขั้นตอน การจัดระเบียบชนิดที่ครูเองสามารถเข้าใจได้ดี หรือเห็นว่าเป็นการเหมาะสมดีแล้วอาจไม่เหมาะ ในการนำเอาไปสอนนักเรียนที่เริ่มเรียนก็ได้ เราลองมาพิจารณากันถึงการจำกัดหัวข้อสำคัญกันบ้าง มีหลักง่าย ๆ ที่จะเป็นแนวทางในการจำกัดหัวข้อสำคัญในการอธิบาย ว่าถ้าใช้หัวข้อสำคัญในการอธิบายสัก 2 - 3 หัวข้อ แล้วนักเรียนจะจำได้โดยง่าย, และถ้าจัด 4 หรือ 5 หัวข้อ นักเรียนก็จะจดจำได้ยากขึ้น ส่วนถ้าจัดให้มีถึง 8 - 10 หัวข้อแล้วจะทำให้นักเรียนเกิดการสับสน ในระหว่างการอธิบายต้องคอยช่วยให้นักเรียนได้ติดตามการสอนไปด้วย ตกใจเสียให้แน่ว่า ควรเอาหัวข้อสำคัญใดขึ้นก่อนและตามหลัง สำหรับวิธีการดังกล่าวแล้วนี้อาจไม่เป็นปัญหาอะไรมาก สำหรับวิชาที่มีวิธีการตายตัวอยู่แล้ว เพราะเราจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนเป็นลำดับไปตามวิธีการที่ตายตัวนั้น ๆ บางวิชาอาจจัดระเบียบรวมหัวข้อต่าง ๆ หลายหัวข้อให้เป็นหัวข้อเดียวกันก็ได้

นักเรียนสามารถติดตามการสอนในบทเรียนได้

ถ้า

- มีเหตุ, มีผล
- หัวข้อสำคัญที่มีอย่างจำกัด
- มีการใช้เครื่องช่วยฝึก

การจัดระเบียบบทเรียน

4.2 การเปลี่ยนจากหัวข้อหนึ่งไปหัวข้อต่อไป (TRANSITIONS BETWEEN POINTS)

การสอนปากเปล่านั้น การเปลี่ยนหัวข้อมีความสำคัญมาก จะต้องสอนให้เป็นขั้นตอนไปตามลำดับหัวข้อ เมื่อจะเปลี่ยนจากหัวข้อหนึ่งซึ่งครูได้สอนไปหมดแล้วจะไปขึ้นหัวข้อใหม่ต่อไปนั้น ครูควรจะสรรหาคำพูด, วลี, ประโยค หรือคำกล่าวใด ๆ มาสักตอนหนึ่ง เพื่อมาเชื่อมโยงให้เข้ากับหัวข้อต่อไปที่จะยกมาอย่างละมุนละม่อม กลมกลืนกัน นักเรียนจะได้รู้ว่าหัวข้อใดได้กล่าวเสร็จไปแล้ว และหัวข้อใดจะติดตามมาอีกเทคนิคในการหาการเชื่อมต่อนี้ มีหลายอย่างด้วยกันที่จะกล่าวต่อไปนี้ แต่ขอให้ระลึกว่าอย่าใช้วิธีหนึ่งวิธีใดโดยเฉพาะ จะต้องใช้หลาย ๆ วิธีผสมกัน

4.2.1 ให้อ้างถึงความมุ่งหมายหรือเป้าหมายของบทเรียนนั้นบ่อย ๆ ครั้ง (REFER OFTEN TO OBJECTIVES OF YOUR LESSON) ตัวอย่าง เช่น การสอนเรื่องหลักการสงคราม โดยอ้างถึงความมุ่งหมายของการสอน คือ "หลักสงครามอีกหลักหนึ่งซึ่งเราจะต้องพิจารณาหรือกล่าวถึงก็คือการรวมกำลัง"

4.2.2 ให้สรุปย่อยบ่อย ๆ ครั้ง (USE FREQUENT SUBSUMMARIES) การทำงานเช่นนี้นับว่าเป็นการใช้เทคนิคการสอนที่มีค่ายิ่ง เพราะว่าได้ทำการย่อบ่อย ๆ การย่อเช่นนี้เป็นหนทางที่นับว่าดียิ่งในการที่จะยกหัวข้อต่อไปมาสอน เช่น เราได้กล่าวมาแล้วในหลักการสงครามคือความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา และการปฏิบัติการเชิงรุก บัดนี้เราจะกล่าวถึงหลักการดำเนินกลยุทธ์กันต่อไป

4.2.3 ตั้งคำถามและคำตอบในตัวเอง (USE THERETICAL QUESTIONS) ในข้อนี้หมายถึงการที่ครูตั้งคำถามขึ้นเองแล้วตอบเอง ตัวอย่างเช่น หลักการสอนอะไรที่เราสามารถใช้เป็นแนวทางในการบังคับบัญชา เราจะเป็นผู้ได้เปรียบเข้าศึกจากการใช้หลักสูตรจู่โจมมิใช่หรือไม่ นี่เป็นตัวอย่างการตั้งคำถามอันแยบคาย ซึ่งครูเป็นผู้ตอบเองอยู่ในตัว

4.2.4 ใช้คำหรือวลีในการเชื่อมโยง (USE CONNECTIVE WORDS AND PHRASES) ตัวอย่าง เช่น "อย่างไรก็ตาม" "อย่างไรก็ดี" "ยิ่งกว่านั้น" "เพราะฉะนั้น" "เนื่องด้วย" ซึ่งคำต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นผู้ปิดฉากของเรื่องหนึ่งและเปิดฉากของอีกเรื่องหนึ่งขึ้น อย่าพยายามใช้คำโดด ๆ หรือคำเดียว ๆ เป็นคำเชื่อมโยง เช่น "บัดนี้", "เออละ", หรือ "ต่อไป" อะไรต่าง ๆ เหล่านี้

4.2.5 กำหนดลำดับหัวข้อ (ENUMERATE POINTS) โดยใช้ " ประการแรก "

" ประการที่สอง " เหล่านี้เป็นต้น หรือเรียงลำดับตามแผนผังหรือชาร์ทที่ใช้

4.3 พยายามดำรงรักษาไว้ซึ่งความสนใจของนักเรียน (MAINTAINING STUDENT INTEREST) ครูจะต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้วิชาที่สอนนั้นเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจมากขึ้น ครูจะต้องไม่พูดเป็นเชิงว่าวิชาที่ตนสอนอยู่นั้นเป็นยาหม้อใหญ่ ถ้าพูดเช่นนั้นแล้วนักเรียนจะเกิดไม่สนใจทันที การที่จะรักษาบรรยากาศในห้องเรียนให้มีชีวิตชีวา และเร้าใจในการเรียนรู้ของนักเรียนนั้นให้ใช้แนวทางดังต่อไปนี้.-

4.3.1 อธิบายให้ตรงจุด (SPECIFIC EXPLANATION) จุดใดที่ยากแก่การที่นักเรียนจะเข้าใจ หรือสิ่งที่มองเห็นได้ยากนั้นย่อมเป็นสิ่งทำลายความสนใจของนักเรียน ฉะนั้น ครูจะต้องอธิบายให้ตรงจุด อย่าใช้คำพูดคลุมเครือทำให้เข้าใจได้ยาก

4.3.2 เล่าเรื่องจริงและประสบการณ์ให้ฟัง (STORIES AND EXPERIENCES) ครูทหารเรานับว่าโชคดี เพราะว่าบางคนได้พบเห็น และได้ประสบการณ์จากของจริงมาแล้ว เรื่องเหล่านี้จะทำให้เกิดความเห็นจริงเห็นจัง ยิ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้รับจากการรบด้วยแล้ว จะเน้นให้เข้าใจได้ง่าย และเกิดความสนใจแก่นักเรียนได้ดี ยิ่งกว่านั้นเอกสารต่าง ๆ ที่ พบ. มีอยู่ก็มีปรากฏเรื่องและตัวอย่างของจริงที่จะหยิบยกเอามาอธิบายให้นักเรียนฟังได้ การปฏิบัติการณ์ของผู้นำทางทหารบางคนที่น่าสนใจ ๆ จะเป็นเครื่องช่วยเร้าใจนักเรียนให้เกิดความสนใจในการสอนครั้งนั้นได้เป็นอย่างดี

4.3.3 แสดงด้วยภาพและมีการยกตัวอย่าง (ILLUSTRATIONS AND EXAMPLES) คนเราโดยมากแล้วอยากเห็นสิ่งซึ่งแสดงด้วยภาพ ซึ่งภาพนั้นอาจเป็นภาพจริงหรือภาพใด ๆ ซึ่งจะทำให้ง่ายแก่การที่จะจดจำ และทำให้รู้ชัดและแจ่มแจ้ง

4.3.4 ตั้งคำถาม (QUESTIONS) การถามนักเรียนเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน อันจะทำให้เกิดการกระตุ้นความเหงาหงอยของนักเรียน และบังคับให้นักเรียนผู้ซึ่งฟังอยู่ พยายามค้นหาคำตอบมาให้ได้

4.3.5 ใช้เครื่องช่วยฝึก (TRAINING AIDS) การใช้ชาร์ท , ซ้ายเรา , หุ่นจำลอง และเครื่องช่วยฝึกใด ๆ เป็นการช่วยรักษาวิชาที่สอนนั้นเป็นที่น่าสนใจแก่นักเรียนอย่างยิ่ง ให้พยายามใช้เครื่องช่วยฝึกในเรื่องหรือขั้นตอนที่จะอธิบายให้เข้าใจได้ยาก

4.4 เน้นหัวข้อสำคัญ (EMPHASIZING MAIN POINTS) ถ้าหากไม่มีการเน้นหัวข้อสำคัญแล้ว นักเรียนก็ไม่สามารถจะรับความรู้ไว้ได้หมด สิ่งสำคัญที่จะให้ได้รับผลจากการเน้นหัวข้อสำคัญนี้ให้ได้ประโยชน์ก็คือ การเน้นซ้ำ ๆ กันอยู่เรื่อย แต่จงจำไว้เสมอว่า การเน้นซ้ำ ๆ กันนั้นย่อมมีขีดจำกัดอยู่เหมือนกันจะต้องระลึกว่า จะต้องซ้ำให้พอเหมาะ อย่าให้มากเกินไปจนนักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้เป็นอันขาด

5 การกล่าวสรุป (THE SUMMARY OR REVIEW)

การสรุปควรจะพิจารณาใช้ทุก ๆ หัวข้อสำคัญที่ดำเนินการสอนเพื่อเป็นการหมวดหัวข้อนั้น ๆ การใช้สรุปบ่อย ๆ ตลอดบทเรียนย่อมทำให้นักเรียนจับหัวข้อสำคัญได้ แต่อย่างไรก็ตามแต่ละบทเรียนจะต้องมีการกล่าวสรุปใหญ่ไว้ท้ายบทอีกครั้งหนึ่งเสมอไป คือการสรุปหัวข้อสำคัญของบทเรียนที่ได้สอนมานั่นเอง การสรุปตอนท้ายของบทเรียนนี้เปรียบเสมือนหนึ่งครูได้บรรจุสิ่งที่สอนมาแล้วลงในห่อกระดาษหรือลงในกล่อง แล้วมอบให้นักเรียนถือเอาไป จงจำไว้ว่า การสรุปจะต้องย่อ และ สั้นอย่าพยายามมาสอนกันใหม่อีก การสรุปท้ายบทเรียนควรจะประกอบด้วยตัวต่อไปนี้.-

5.1 ตอบคำถามของนักเรียนเสียให้จบสิ้น

5.2 เน้นหัวข้อสำคัญที่ได้สอนมาแล้ว

5.3 กล่าวปิดท้ายเชิงสอน (A STRONG CLOSING STATEMENT) เพื่อฝากข้อประทับใจในบทเรียนให้แก่ นักเรียน ซึ่งควรจะเป็นบทกลอน สุภาษิต โคลง ฉันท์ ฯ ลฯ แต่จะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับบทเรียนที่เราสอนมาแล้ว จะต้องเป็นของฝากที่เป็นสิ่งสุดท้ายทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่ามีความประทับใจในบทเรียนนั้น ๆ หรือสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการปฏิบัติภารกิจของงานให้สำเร็จได้